

ANKARA TİCARET BORSASI

DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ SEKTÖR RAPORU

Macun Mah. 171. Sokak No:4 06105 Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0 312 327 00 00 Faks: 0 312324 08 57 – Başkanlık Özel Kalem Md : 0 312 310 47 74 – 75 -76
Genel Sekreterlik : 0 312 311 01 04 Web: www.ankaratb.org.tr
e-posta :info@ankaratb.org.tr

ANKARA TİCARET BORSASI

Deri ve deri ürünleri imalatı sanayi başta eti için kesilen hayvanlardan elde edilen ham deriler olmak üzere her türlü hayvanın derileri ve kürklerinin imalatı ile bu derilerden valiz, çanta, sandık, eldiven, kemer, koşum takımları gibi aksesuarların imalatlarını ve deri ve kürkten giyim ürünleri ile ayakkabı imalatlarını gerçekleştirmektedir. Deri ve deri ürünleri imalatı sanayi; tabaklama ve deri işleme, saraciye ürünleri, deri giyim eşyası, kürkten eşya ve ayakkabı sektörüne kadar geniş bir üretim alanında faaliyet göstermektedir. Deri ve deri ürünleri imalatı sanayi daha çok el emeğine dayanan ancak yüksek uzmanlık gerektiren bir sanayi koludur. Sanayide kaliteli hammadde temini ayrı bir önem taşımaktadır. Tabaklama ve deri işleme sektöründe atık yönetimi de ayrı bir öneme sahip bulunmaktadır.

Yıllar itibariyle deri miktarı

Ülkemizde yıllar itibariyle deri miktarı sayısında inişli çıkışlı bir grafik izlenmektedir. Koyun deri miktarı 1991 yılında 8.664 milyon adetle en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Üretim yıllar içinde gerileme göstermiş ve 2015 yılında 5.088 milyon adet düzeyine kadar gerilemiştir. Koyun deri miktarı 3.859 milyon adetle 2003 yılında en düşük düzeyde gerçekleşmiştir.

Keçi deri üretimi de 1.433 milyon ile 1998 yılında en yüksek seviyesine çıkmıştır. 2015 yılında 1.995 milyon adet ile tüm zamanların en yüksek üretimi sağlanmıştır.

Sığır derisinin üretiminde de inişli çıkışlı bir seyir gözlemlenmektedir. 1900 yıllarda iki milyon adet civarında seyreden üretim 2015 yılında 3.765 adetle en üst seviyeye yükselmiştir. Yine aynı grupta değerlendirilen Manda derisi üretiminde de geçtiğimiz yıl 1.391 adetle en düşük düzeye gerilemiştir. (Ek: Tablo)

Bilindiği gibi ülkemizde Kurban Bayramında da önemli ölçüde kesim yapılmaktadır. İlk tespitlere göre bu yılki Kurban Bayramında 1.2 milyonu büyükbaş, 3 milyon 780 bini küçükbaş olmak üzere 4 milyon 980 bin baş civarında kurbanlık hayvanın kesimi yapılmıştır.

Sektörün Gelişimi ve Temel Göstergeleri

Deri ve deri ürünleri imalatı sanayi temel ekonomik göstergeleri farklı eğilimler sergilemektedir. Sanayide faaliyet gösteren girişim sayısı 2006 yılında 10.712 iken, bu sayı 2012 yılında 8.713'e inmiştir. Sektörde genel bir konsolidasyon yaşandığı görülmektedir. İstihdam göstergesi olarak kullanılan ücretli çalışan sayısı ise 2006 yılında 59.731 iken, 2012 yılında 71.076'ya yükselmiştir. Üretim değeri aynı dönemde büyüyerek 2012 yılında 8,56 milyar TL'ye ulaşmıştır. Yaratılan katma değer de artış sağlanmıştır. 2006 yılında yaratılan katma değer 956 milyon TL iken, 2012 yılında 1,63 milyar TL'ye kadar yükselmiştir. Deri ve deri ürünleri imalatı sanayi her yıl benzer ölçeklerde yatırım yapmaktadır. 2011, 398 milyon TL ile en yüksek yatırım yapılan yıl olmuştur. 2012 yılında ise yatırımlar 325 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Deri ve deri ürünleri imalatı sanayinde girişim sayısı olarak en yüksek paya ayakkabı alt

ANKARA TİCARET BORSASI

sektörü yüzde 58,1 payı ile sahip bulunmaktadır. Üretim değeri olarak en yüksek payı yüzde 46,7 oranı ile ayakkabı alt sektör grubu sahiptir. Deri ve deri ürünleri imalatı sanayinde en yüksek katma değeri ise yüzde 50,4 payı ile yine ayakkabı alt sektörü yaratmaktadır.

2006-2012 yılları döneminde girişim sayısının imalat sanayinin geneli içindeki payı sınırlı ölçüde gerilemiştir. İstihdam içindeki payı da sınırlı ölçüde gerileyerek 2006 yılında yüzde 2,52 iken, 2012 yılında yüzde 2,28'e düşmüştür. Üretim değeri olarak payı ise kademeli olarak gerilemektedir. 2006 yılında yüzde 1,42 olan üretimdeki payı, 2012 yılında ise yüzde 1,15 olmuştur. Yaratılan katma değer içindeki payı da 2006 yılında yüzde 1,28 iken, 2012 yılında ise yüzde 1,22 olarak gerçekleşmiştir. Katma değer payının göreceli olarak korunduğu görülmektedir.

Deri ve ilgili ürünleri imalatı sanayinde üretim 2005-2013 yılları arasında yüzde 16,7 artmıştır. Ayakkabı imalatı yüzde 32,9 ve derinin tabaklanması üretimi yüzde 2,3 artmıştır. Buna karşın giyim eşyası üretimi yüzde 21,3 gerilemiştir. Kürkten giyim eşyası ile özellikle saraciye üretiminde ise önemli bir gerileme ortaya çıkmıştır. Deri ve ilgili ürünleri imalatı sanayinde kişi başı üretim ile ölçülen verimlilik 2005-2013 döneminde yüzde 7,9 gerilemiştir.

Deri ve deri ürünleri imalat sanayinde dış ticaret göstergeleri için iki ayrı veri kaynağı kullanılmaktadır. İlki Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'in dış ticaret verileridir. İkincisi ise İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği'nin (İTKİB) ihracat kayıt verileridir. İTKİB verileri özel fatura ile yapılan ihracat satışlarını da göstermekte olup TÜİK verilerine göre sektör için daha yüksek ve doğru bilgileri içermektedir.

Deri ve deri ürünleri imalatı sanayinin toplam ihracat verileri İTKİB verilerine göre 2006 yılında 1,18 milyar dolar iken, 2013 yılında 1,90 milyar dolara yükselmiştir. Böylece deri ve deri ürünleri imalatı sanayi ihracatının Türkiye'nin toplam ihracatı içindeki payı 2006 yılında yüzde 1,38 iken, 2013 yılında yüzde 1,25 olmuştur. En yüksek ihracat ayakkabı grubunda olmaktadır. 2013 yılında ayakkabı ihracatı 730,1 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Kürk giyim eşyası ihracatı 340,9 milyon dolar ile ikinci sırada yer almaktadır.

Deri giyim eşyası 276,3 milyon dolar, saraciye ürünleri ihracatı ise 239,9 milyon dolar olmuştur. Tabakhanelerden yarı işlenmiş ve işlenmiş-bitmiş deri ihracatı ise 191,2 milyon dolardır. Deri ve deri ürünleri imalat sanayinin ithalatı içinde en büyük payı ayakkabılar almaktadır. Ayakkabı ithalatı yıllar itibariyle önemli bir artış göstermiş ve 2013 yılında 980,2 milyon dolara yükselmiştir. İthalat diğer alt ürün gruplarında ise bazı ürünlerde kademeli ve sınırlı olarak artmıştır. Saraciye ürünleri ithalatı 2013 yılında 432,4 milyon dolar ile ikinci büyük ithalat grubunu oluşturmaktadır. Tabaklanmış ve işlenmiş deri ithalatı ise 2013 yılında 394,6 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Deri giyim eşyası ve kürk giyim eşyası ithalatı ise sınırlı kalmaktadır.

Türkiye'nin deri ve deri ürünleri imalatı sanayinde ihracat pazarları oldukça çeşitlilik göstermektedir. Sektörün en önemli pazarı Rusya olmaya devam etmektedir. Mevcut AB ülkeleri ile yakın ve komşu ülke pazarlarına ilave olarak Çin ve Uzak Doğu ülkeleri giderek

ANKARA TİCARET BORSASI

gelişme göstermektedir. Irak deri ve deri ürünleri sanayi için önemli bir ihracat pazarı haline gelmiştir. Sektör için S.Arabistan, BAE, Ukrayna, Bulgaristan, Kırgızistan ve Kazakistan gibi diğer yakın ve komşu ülkeler de önemli pazarlar olmayı sürdürmektedir. ABD'ye ihracat yıllar itibariyle gerilemiştir.

Deri ve deri ürünleri imalatı sanayinde alınan marka tescilleri markalaşma eğilimini göstermesi açısından önemlidir. Deri ve deri ürünleri imalatı sanayinde alınan marka tescilleri yıllar itibariyle dalgalanma göstermektedir. 2000 yılında 716 adet yerli marka tescilli yapılırken, bu sayı 2005 yılında 2.060'a çıkmıştır. Daha sonraki yıllarda alınan marka tescilleri sayısı gerilemiştir. 2013 yılında ise tekrar 1.919'a kadar yükselmiştir.

Türk deri ve deri ürünleri sektörü, 1980 ve 1990'lı yıllarda hızla büyümüş, 2000'li yıllarda ortaya çıkan rekabet koşulları ile birlikte sektör bir dönüşüm sürecine girmiş olup imalat altyapısını ve ihracatta rekabet gücünü korumaya odaklanmıştır. Türkiye'de deri ve deri ürünleri sektörü üretimi Deri Organize Sanayi Bölgelerinde toplulaşmaktadır. Özellikle derinin tabaklanması ve işlenmesine yönelik faaliyet gösteren işletmeler bu bölgelerde yer almaktadır. Deri tabaklama ve işleme yapan üretici firmaların sayısında 2005 yılından bu yana önemli bir gerileme yaşanırken, büyük firmalar ayakta kalmayı başarmaktadır.

Türkiye deri sektörü uzun yılların bilgi ve tecrübe birikimi ile kurulu üretim kapasitesi ve nitelikli işgücüne dayalı rekabet üstünlüklerine sahip bulunmaktadır. Bunlara ilave olarak son dönemde tasarım, moda ve marka kapasitesinde de önemli ilerlemeler yaşanmaktadır. Avrupa'nın ikinci büyük kurulu kapasitesine sahip deri sanayi, önemli bir dönüşüm süreci içinde bulunmaktadır. Bu dönüşüm süreci içinde sermaye yapısı zayıf, ölçek sorunu olan, kalite fiyat dengesini yakalayamayan firmalar sektörden çekilirken, sektör rekabet gücünü arttırmak için yüksek katma değerli ve kaliteli üretime, zamanında üretim ve teslimata, tasarım kapasitesini geliştirmeye, moda uygun ürünlere ve markalaşmaya yönelmektedir. Dünya markalarına yönelik nitelikli tedarikçilik ve bütünleşme önemli olacaktır. Sektör bu dönüşüm ve önceliklerinin farkındadır ve işletmeler bu konuda yoğun bir çaba içinde bulunmaktadır.

Deri ve deri ürünleri sanayinin nihai ürünlerinin yurtiçinde tüketimi TÜİK'in yıllık hanehalkı tüketim harcamaları anketleri verileri kullanılarak yaklaşık olarak hesaplanmaktadır. Buna göre deri ve kürk giyim eşyası, saraciye ve ayakkabı tüketim harcamaları 2013 yılı için 6,45 milyar TL olarak hesaplanmaktadır. Deri ve deri ürünleri imalatı sanayinin nihai ürünlerinin yurtiçi tüketimini etkileyen önemli bir talep unsuru, yabancıların Türkiye'de yaptıkları perakende harcamalarıdır. TÜİK yabancıların Türkiye'de yaptıkları alışveriş harcamaları verilerini de yayımlamaktadır. Buna göre 2013 yılında toplam giyim ve ayakkabı harcamaları 3,43 milyar dolar olmuştur. Bunun 854 milyon doları deri, süet ve ayakkabılar, 105 milyon doları ise kıymetli kürkler alışverişi olarak öngörülmektedir.

Dünya Deri ve Deri Ürünleri İmalatı

Macun Mah. 171. Sokak No:4 06105 Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0 312 327 00 00 Faks: 0 312324 08 57 – Başkanlık Özel Kalem Md : 0 312 310 47 74 – 75 -76
Genel Sekreterlik : 0 312 311 01 04 Web: www.ankaratb.org.tr
e-posta :info@ankaratb.org.tr

ANKARA TİCARET BORSASI

Sanayi ve Türkiye'nin Konumu Deri sektörünün yarattığı çevre kirliliği nedeniyle ham deri üretimi ve işleme faaliyetleri 1990'lı yılların ikinci yarısından itibaren gelişen ülkelere kaymaya başlamış olup bu eğilim yeni aşamaları ile sürmektedir. Çin, Hindistan ve Pakistan geleneksel üreticilerin önünde yeni rakip üreticiler haline gelmiştir. Çin, Hindistan, Pakistan, Rusya ve Orta Doğu pazarının orta düşük ve orta gelir segmentine yönelik üretimlerini sürdürmektedir. Bununla birlikte Çin ve Hindistan'da son yıllarda ortaya çıkan üretim maliyetlerindeki artış, bu ülkeleri kapasite yatırımı yerine kalite ve moda-marka yatırımlarına yöneltmeye başlamıştır.

Gelişmiş ülkelerin ve özellikle Avrupalı ülkelerin pazarlarında ise kaliteli, yüksek katma değerli ve çevre normlarına uygun üretilmiş moda ve markalı ürünlere talep devam etmektedir. Üretimde Zig deride Türkiye ile birlikte Çin, Hindistan, Pakistan, İtalya, Güney Kore ve İspanya, Kürk süette Türkiye'nin yanı sıra Çin, İtalya, Uruguay, Güney Kore ve Arjantin, Kıymetli kürkte Yunanistan, Çin, Hong Kong, Kanada, Almanya, Finlandiya ve ABD öne çıkan ülkelerdir.

Üretimde özellikle İtalya ve İspanya'daki ham deri tabaklama ve işleme kapasitesi ile işlerinin çevre koşulları ve artan üretim maliyetleri ile ülke dışına ve Romanya, Bulgaristan ve Türkiye gibi yakın ülkelere kayma olasılığı artmaktadır. Asya Pasifik bölgesinde ise Çin ve Hindistan'da üretimin giderek pahalı hale gelmesi ile birlikte Vietnam ve Endonezya gibi yeni üretim alanları, İran ve Moğolistan gibi alternatifler ile ayrıca Afrika'da Tunus, Sudan, Nijerya ve Güney Afrika gibi yeni bölgesel üretim ve ihracat merkezleri alternatifleri ortaya çıkmaktadır.

Dünya deri sektöründe öncelikli bir diğer konu hammadde tedariki ve güvenliği haline gelmiştir. Hammadde erişilebilirliği sınırlanmakta ve hammadde fiyatları artmaktadır. Bazı ülkeler deri hammaddesi ihracatına yasaklar ve sınırlamalar getirmektedir. Günümüzde ham deri korumacılığı oranı yüzde 54'e yükselmiştir. Bu eğilimin önümüzdeki dönemde de sürmesi ve orta vadede deri hammaddesi fiyatlarının yüksek kalması beklenmektedir.

Dünya deri ve deri ürünleri imalatı sanayi ihracatı 2005 yılında 135,6 milyar dolar iken, 2008 yılında 176,1 milyar dolara yükselmiştir. Ancak sektör ihracatı küresel krizden olumsuz etkilenmiş ve 2009 yılında 149,9 milyar dolara gerilemiştir. İhracat izleyen üç yılda yeniden artarak 2012 yılında 225,1 milyar dolara kadar yükselmiştir.

İhracat artışı 2013 yılında da sürmüştü ve toplam dünya ihracatı 239,9 milyar dolara yükselmiştir. Deri ve deri ürünleri imalatı sanayi ihracatının toplam dünya ihracatı içindeki payı ise yüzde 2005 yılında yüzde 1,29 iken, 2013 yılında yüzde 1,31 olarak gerçekleşmiştir. Deri ve deri ürünleri imalatı sanayi ihracatının alt sektörler itibarıyla dağılımı değerlendirildiğinde ise 2013 yılı itibarıyla en yüksek ihracat 122,9 milyar dolar ile ayakkabıda gerçekleşmiştir. Saraciye ürünlerinde ihracat 68,3 milyar dolar olmuştur ve en yüksek ihracat yapılan ikinci alt sektördür. Yarı işlenmiş ve işlenmiş deri ihracatı ise 23,7 milyar dolar olmuştur. Kürkten eşya ile deri giyim eşyası ihracatı ise 4,4

ANKARA TİCARET BORSASI

milyar dolar ve 3,9 milyar dolar ile daha sınırlı kalmaktadır.

Dünya deri ve deri ürünleri ihracatında 2013 yılında Çin 82,69 milyar dolar ile en çok ihracat gerçekleştiren ülkedir. İtalya 24,74 milyar dolar ile ikinci sırada yer almaktadır. Vietnam son yıllarda ihracatta önemli bir gelişme göstererek 13,12 milyar dolar ihracatı ile üçüncü sıraya yükselmiştir. Fransa 9,85 milyar dolar, Almanya 7,93, Belçika 6,63 ve Hindistan 6,0 milyar dolar ile bu üç ülkeyi izlemektedir. Türkiye ise 1,9 milyar dolar ihracatı ile on altıncı sırada yer almaktadır.

Dünya deri ve deri ürünleri ithalatında ilk sırayı 38,74 milyar dolar ile ABD almaktadır. Almanya ikinci, İtalya ise üçüncü büyük ithalatçıdır. Bu ilk üç ülkeyi Japonya, Fransa ve İngiltere izlemektedir. Çin önemli bir pazar haline gelmiştir. 2013 yılında deri ve deri ürünleri ithalatı 8,6 milyar dolar olmuştur. Rusya 5,9 milyar dolarlık ithalatı ile büyük pazarlardan bir olmayı sürdürmektedir. Hollanda, İspanya ve Belçika Avrupa'daki diğer önemli pazarlardır. İlk on beş büyük pazar içinde yer alan diğer gelişmiş ülkeler ise Güney Kore, Kanada, İsviçre ve Avustralya'dır. Türkiye deri ve deri ürünleri ihracatında 2013 yılında 1,9 milyar dolar ihracatı ile dünya deri ve deri ürünleri ihracatı içinde yüzde 0,79 pay alırken, ihracatta on altıncı sırada yer almaktadır. Türk deri ve deri ürünleri imalatı sanayi ihracatının dünya ihracatı içindeki payı 2005 yılında bu yana hemen hemen aynı kalmıştır. 2005 yılında yüzde 0,81 olan pay, 2013 yılında yüzde 0,79 olarak gerçekleşmiştir.

Alt sektörlerin dünya ihracatı içindeki payları değerlendirildiğinde kürk giyim eşyası ihracatı azalan payına rağmen yüzde 7,75 ile en yüksek paya sahip alt sektördür. Deri giyim eşyaları ise 2013 yılında dünya ihracatı içinde yüzde 7,08 pay almıştır. Ham ve işlenmiş kürkler yüzde 1,38 payı ile üçüncü en yüksek paya sahip alt sektördür.

